

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מוצש"ק פ' בא, יו"ד שבט, ה'תש"ל

חלק ז – י"ל לש"פ בא, ד' שבט, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

פתח דבר

לקראת ש"פ בא, ד' שבט הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק רביעי ואחרון מהתוועדות מוצאי ש"ק פ' בא, יו"ד שבט ה'תש"ל, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ שמות, חלק שני י"ל לש"פ שמות חלק שלישי י"ל לקראת ג' תמוז אשתקד).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מ"אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו ושיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר כ"ח טבת, ה'תשע"ה,
שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

לד. נהוג ביום ההילולא לומר מאמר חסידות, וגם לערוך סיום מסכתא, והסדר בזה (כנהוג כמ"פ) — תחילה המאמר חסידות (שקשור עם המאמר של בעל ההילולא), ולאח"ז הענין בנגלה דתורה — סיום המסכת. ולהעיר, שאע"פ שסדר הלימוד הוא שתחילה לומדים נגלה דתורה (ובנגלה דתורה גופא — החל מתושב"כ, "בן חמש שנים למקרא", ואח"כ "בן עשר למשנה" ו"בן חמש עשרה לגמרא"²³³), ורק לאחר לימוד נגלה דתורה מתחילים לימוד פנימיות התורה — הרי רואים שבלמוד נגלה דתורה לא מתחילים בענין של הבנה והשגה, שכן, "משהתינוק מתחיל לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו משה"²³⁴, והרי ע"ד הרגיל מתחיל התינוק לדבר בהיותו בן שנתיים²³⁵, כשעדיין לא הגיע לחינוך (אפילו במדה הכי קטנה) הקשור עם הבנה והשגה, ואז מתחילים ללמדו תורה — לא כפי שהיא בהבנה והשגה, אלא כפי שהיא מצד הפנימיות שבה, והתינוק מקבל זאת (לא בהבנת והשגת שכלו, אלא) בעצם נפשו, כסיום הפסוק "תורה צוה לנו משה) מורשה קהילת יעקב", והרי ענין הירושה אינו קשור עם שכל, כאמור לעיל (ס"א) שתיכף משנולד יורש כבר כל נכסי אביו.

ובהתאם לכך נקבע הסדר הרגיל של התוועדות הקשורה עם בעל ההילולא — תחילה המאמר, ואח"כ הענין בנגלה.

אמנם, כיון שהמאמר חסידות נאמר כבר גם ביום הש"ק, בהתוועדות שנערכה בזמן סעודה שלישית, "רעוא דרעוין"²³⁶ [שזהו זמן שקשור עם הסתלקות צדיקים, כדאיחא בזהר²³⁷ הטעם לאמירת ג' פסוקים ד"צדקתך צדק", לפי שזהו זמן ההסתלקות של ג' הצדיקים, משה ("רעיא מהימנא") יוסף ודוד] — לכן אומר תחילה את הענין בנגלה (כולל גם כפי שמתקף בחסידות), ולאחרי כן המאמר חסידות.

לה. ובהמשך להמוזכר לעיל (סט"ז) אודות "הלכות שבוע בשבוע", שזהו בדוגמא לכך ש"משה תיקן לישראל שיהיו שואלין ודורשינן בענינו של יום .. הלכות חג בחג" — ייערך עתה סיום על מסכת מגילה.

אמנם, סיום זה נתבאר כבר פעם בארוכה²³⁸ (כולל גם הביאור בדברי רש"י הנפלאים: "וקבלו וקיימו שכר המצוות עליהם ועל בניהם בזה ובכא"²³⁹); ולכן נתעכב עתה על ענין נוסף בדברי הגמרא לפנ"ז,

233) אבות ספ"ה. שם קנו, א. וראה שר"ע אדה"ז

234) סוכה מב, א. ספרי עקב יא, יט. אר"ח סרצ"ב ס"ה. ושי"נ.

235) רד"ק עה"פ וירא כא, ח. סה"מ

236) שיחת פורים תשכ"ה בתחלתה (תו"מ חמ"ג ע' 16 ואילך).

237) ראה גם אג"ק חט"ז ריש ע' כ. ח"כ

238) ריש ע' קעג. תו"מ ח"ל ע' 154.

239) ריש ע' פח, סע"ב.

239) ריש ע' פח, סע"ב.

תקס"ח ע' תפח.

239) ריש ע' פח, סע"ב.

שלכאורה אינו שייך לסיום המסכת הנ"ל, אבל שייך ובא בהמשך לכללות הסוגיא שבה נתבאר כמה פרטים בנוגע לאופן קריאת וגלילת הס"ת, שענין זה שייך להמדובר במשנה²⁴⁰ אודות קריאת התורה. וענין זה הוא גם בהמשך להמדובר לעיל (ס"ו ואילך) אודות הספר-תורה.

לו. ה"סיום" על מסכת מגילה: "אמר רבי פרנך א"ר יוחנן כל האוחז ס"ת ערום (בלא מטפחת) נקבר ערום, ערום סלקא דעתך²⁴¹, אלא אימא נקבר ערום בלא מצוות. בלא מצוות סלקא דעתך, אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה" (ובתוס': "י"מ מצוות אחיזה. וקשה מאי רבותא פשיטא כו', לכך פירש ריב"א, בלא אותה מצוה שעשה באותה שעה .. קרא בו .. לגוללו או להגיהו"),

— ביאור סברת הקס"ד²⁴² (שנקבעה בגמרא ע"י רב אשי מסדר הגמרא²⁴³): "נקבר ערום", כי, "יציאת נשמה .. דומה לס"ת שנשרפה"²⁴⁰, ולכן, ענשו של האוחז ס"ת ערום — מדה כנגד מדה — ש"נקבר ערום". אבל אעפ"כ, "ערום סלקא דעתך", כי הדמיון לס"ת הוא בנוגע לנשמה (ואילו הקבורה שלאח"ז היא בנוגע להגוף²⁴⁴), וא"כ צ"ל העונש בנוגע

(240) ל, סע"ב ואילך.

(241) ולהעיר שזהו ענין שנוגע לתחיית המתים — שהרי קמים בלבושיהן (ראה סנהדרין ז, סע"ב. ב"ר רפצ"ה. זח"ג זא, א). (242) ובפרט שלשון הגמרא הוא "אלא אימא כו', אלא אמר אביי כו'", וידוע בכללי הש"ס שהלשון "אלא" מורה שזוהי סברא חדשה בגלל התחדשות שכל עמוק יותר, אבל לא טעות בפירוש כוונת הדברים כו'.

(243) ובפרטיות יותר: מבואר ברשב"ם בפירוש דברי הגמרא (ב"ב קנז, ב) "מהדורא קמא .. מהדורא בתרא דרב אשי", ש"רב אשי חי ששים שנה, ובכל שנה מחזור לימודו בשני חדשי הכלה ניסן ותשרי, ולכשהגיעו שלושים שנה סיים כל לימודו, וכן עשה בשלושים שנים אחרונים. ומהדורא קמא היינו שלושים שנים ראשונים, ומהדורא בתרא (שהיא מהדורא שלפנינו) הן שלושים שנים אחרונים". וכיון שכן, הרי לא יתכן שבמשך ריבוי זמן כ"כ למדו רק מה שמופיע בש"ס שלפנינו, אלא כמבואר באגרת ר' שרירא גאון (ע"ד השתלשלות הש"ס) שזהו הסולת

והמובחר מכל השקו"ט שהיתה בלימודם, שנתברר ונסדר ע"י רב אשי*, כשם שרבינו הקדוש בירר את כל דברי התנאים וסידרם בששה סדרי משנה (מתוך "שש מאות סדרי משנה" — חגיגה יד, א), וכמבואר באגרת הנ"ל שהי' בכחו וביכלתו לעשות זאת, לפי שעסק בתורה ללא בלבולים וטרדות כו', להיותו במעמד ומצב ד"תורה וגדולה במקום אחד" (גיטין נט, א), כמו רבינו הקדוש, שלא פסקו מעל שולחנו לא חזרת ולא קישות ולא צנון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים (ע"ז יא, א).

(244) וזהו החילוק בין "העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע .. דומה לס"ת שנשרפה", שדן זה הוא בכל אדם,

(* בהתחלת הביאור הקדים כ"ק אדמו"ר שליט"א, שכיון שהגמרא היא הסולת והמובחר כו', יש בה סברות עמוקות כו', ומ"מ, כיון שגם אנו נצטוונו ללמוד תורה, עלינו להשתדל להשיג אפס קצהו ושמץ מנהו, לפי שכלנו הדל, לפי הבנת כאו"א.

לנשמה, ולכן, "נקבר ערום בלא מצוות", כי, המצוות הם לבושים²⁴⁵, בדוגמת המטפחת של הס"ת²⁴⁶, וכיון שאחזו הס"ת בלא מטפחת, נקבר

החילוק בין האדם עצמו לחפציו — עסקיו (כמו "ממצוא חפצך ודבר דבר" (ישעי' נח, ג), שלכן אסור לדבר בעסקיו בשבת (ראה שו"ע אדה"ז או"ח רס"ו. ושי"ג)), כי, התורה היא "דברי כאש" (ירמי' כג, כט), "מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה" (ברכות כב, א), כמו הקב"ה, כמ"ש (ואתחנן ד, כד) "ה' אלקיך אש אוכלה הוא"**, ועד שאין לחלק ביניהם; משא"כ מצוות הם רק "חפצי שמים" (ורק אחרי ההתבוננות כו' רואים שייכותם ל"שמים" — א' מהלשונות של שבועה (ראה ברכות נג, ב. ובכ"מ), כיון שמורה על הקב"ה, וזהו גם מה שהמצוות נמשלו לאברים (מ"ע — רמ"ח אברים, ומל"ת — שס"ה גידים), שביחס להאדם עצמו, ה"ה כמו לבוש, כמ"ש (איוב יו"ד, יא) "עור ובשר תלבישני". וענין זה ישנו גם בתורה — שהרי מצות לימוד התורה היא א' מרמ"ח מ"ע. וזהו גם החילוק בין ס"ת למטפחת: ס"ת — תורה עצמה (ספר תולדות אדם" (בראשית ה, א)), ומטפחת — לבוש (שלא יהי' ס"ת ערום), ענין המצוות שבתורה.

דתורה לפנימיות התורה — כמבואר באגה"ק (סכ"ו) בדברי הרע"מ (ח"ג קכד, ב) שפנימיות התורה, "דלית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת כו'", היא עץ החיים, ונגלה דתורה, שבה יש קושיות ומחלוקת כו', ועד לטענות של שקר (כמו "שנים אוחזין בטלית וכו'", שברור הדבר שא' מהם אומר היפך האמת) [ובסגנון דהמאמר — לא הצירוף ד"קרוש", אלא "שקר"] — הרי זה אילנא דטוב ורע, עץ הדעת, ששם שייך גם הענין דהיפך החיים ("מאן דנפיל מדרגי' כו'" (נטמן באג"ק ח"ב ס"ע ד), כמ"ש (בראשית ב, יז) "כי ביום אכלת ממנו וגו'"). (** ולהעיר מנסהדרין לט, סע"א: "אלקיכם כהן הוא .. טבילותא בנורא, דכתיב (ישעי' טו, טו) כי הנה ה' באש יבוא".

משא"כ בנוגע ל"הוצאת המת" לקבורה, שמבטלין ת"ת ללוותו עד שיהי' לו "כל צרכו", ששים רבוא, ד"נטילתה כנתינתה, מה נתינתה בששים רבוא*, אף נטילתה (היינו כשמת ולמודו בטל — פרש"י) בששים רבוא, וה"מ למאן דקרי ותני" (כתובות יז, סע"א) — כי, הוצאת המת לקבורה היא משך זמן לאחרי יציאת נשמה (שריפת הס"ת), כך, שעכשיו מדובר רק על הגוף, שבגללו ניתנה התורה למטה, כמארז"ל בסוגיא דמ"ת (שבת פח, ב ואילך) במענה לבקשת המלאכים "תנה הודך על השמים", "למצרים ירדתם .. יצה"ר יש ביניכם", ולכן, רק אצל מי ששייך ללימוד התורה ("דקרי ותני") אמרו ש"נטילתה (שלמודו בטל) בששים רבוא".

245) כידוע שתורה היא אור פנימי, כמבואר בתניא (פ"ה) ובארוכה בתו"א ולקו"ת ומאמרי חסידות שלאח"ז, ש"התורה .. נקראת בשם לחם ומזון הנפש .. כמו שהלחם הגשמי .. נהפך .. להיות דם ובשר כבשרו .. כך בידיעת התורה .. שנתפסת בשכלו ומתאחדות עמו והיו לאחדים .. וז"ש ותורתך בתוך מעי", ואילו המצוות הם לבושים (לבוש הקרוב, או כמו בית שהוא לבוש הרחוק (ראה לקו"ת ס"פ ברכה), ובכל אופן — הרי זה ענין המקיפים).

246) ובפרטיות יותר: על תורה נאמר (משלי ג, טו) "יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה", "כל חפצים לא ישוו בה", אפילו "חפצי שמים" (מו"ק ט, ריש ע"ב), והיינו, שהחילוק בין תורה למצוות* הוא כמו

(* ובדרך אגב — יש לדייק מדוע לא נאמר ששים רבוא ואחד, כמו במית, שמלבד ששים רבוא בני"ה גם משה רבינו ונכלשון הכתוב (בהעלותך יא, כא) "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבוב", שהי' שקול כנגד כל ישראל (מכילתא בשלח טו, א).

(* נוסף על החילוק שתורה גופא בין נגלה

ללא לבושי המצוות. אבל עדיין לא מסתבר שיטלו ממנו כל המצוות, בגלל עבירה אחת²⁴⁷. ולכן "אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה".

וביאור דעת הי"מ (שזהו הפירוש הפשוט גם לפי רש"י) ש"אותה מצוה" היא "מצות אחיזה", למרות קושיית התוס' "מאי רבותא, פשיטא שאין לו שכר כיון שלא עשה המצוה כהוגן"²⁴⁸ — שהחידוש הוא שאין זה כמו "הקורע... על מתו (בשבת) אע"פ שמחלל את השבת יצא ידי קריעה"²⁴⁹ (שעפ"ז י"ל שהעבירה באופן האחיזה אינה מבטלת את מצות האחיזה), כיון שה(אחיזה ב) מטפחת הו"ע אחד עם הס"ת²⁵⁰ (כמו לבוש שנעשה חלק מהמלובש — "עור ובושר תלבישני"²⁵¹, ולא כמו לבוש הנפרד), כמו גליוני הס"ת; משא"כ בנוגע לקריאה בתורה, גלילה או הגהה שלאחרי האחיזה בס"ת (כפירוש הריב"א), אין לומר שיאבד מצוות אלו בגלל אחיזת הס"ת בלא מטפחת²⁵², כשם שאינו מאבד מצות קריעה בגלל שקרע בשבת²⁵³. וזהו גם המשך דברי הגמרא: "מוטב תיגלל המטפחת ואל יגלל

בפשטות), כשאינו יודע עדיין בבירור ("ער קלייבט זיך ניט פאָנאָדער") מה נדרש ממנו, יכולים להענישו בנטילת "אותה מצוה" בנוגע למצות אחיזה בלבד; וכאשר מתעלה בעבודתו, כו', אזי יכולים ליטול ממנו גם מצות קריאה, גלילה והגהה.

וע"ד שמצינו באחרונים (ראה שד"ח הנסמך בלקו"ש שבפנים הערה 39) בנוגע למצוה הבאה בעבירה, שזהו רק כאשר לא שייכת מציאות המצוה אלא ע"י העבירה, משא"כ כאשר העבירה היא בענין צדדי. ובנדו"ד: הקריעה מצד עצמה — אינה שייכת ליום השבת, אלא שכאן היתה הקריעה בשבת (בגלל שיציאת הנשמה היתה בשבת, ולא רצה לדחות הקריעה משום מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה*). ועד"ז הקריאה בתורה, גלילה או הגהה, שאינם שייכים לאחיזת הס"ת בלא מטפחת, שהרי היו יכולים להתקיים גם אם הי' אוזח הס"ת במטפחת, ולכן אינם נחשבים "אותה מצוה" של אחיזת הס"ת.

247) וכמו בלימוד התורה, שחסרון הידיעה והבקיאות בשני הסדרים זרעים וטהרות, אינה גורעת בשלימות לימוד ארבעת הסדרים שבהם היתה עיקר הבקיאות בזמן הש"ס, כמ"ש ר"ת בהקדמת ספר הישר (וכמשנ"ת במ"א החילוק בין שיטת רש"י לתוס' בענין זה — ראה לקו"ש וארא שנה זו לקו"ש ח"ו ע' 52 הערה 27).

248) ואעפ"כ לא הביא מלכתחילה פירוש הריב"א, אלא הקדים תחילה פירוש הי"מ.

249) שבת קה, ב ובפרש"י, שלכן, קריעה זו "לאו קלקול הוא אלא תקון".

250) ובאופן שהמטפחת בטלה לגמרי להס"ת, ע"ד שמצינו בהלכות שבת ש"המוציא אוכלים פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי, שהכלי טפלה לו" (שבת צג, ב — במשנה).

251) ועד שאי אפשר לחלק בין בשר האדם להאדם עצמו (נפשו ורוחו ונשמתו).

252) ביאור דעת הריב"א — ראה לקו"ש שבפנים ע' 146.

וכללות החילוק בין שיטת רש"י (כהי"מ) ושיטת תוס' (דעת הריב"א) — שבהיותו בהתחלת העבודה, כמו בן חמש למקרא (ועד"ז בגמרא, שאינו שייך עדיין לפלפולא דאורייתא שבלימוד התוס', אלא לומד

(* ולהעיר מהידוע בנוגע למצות מילה, שהטועה ביום השמיני ומו' בשבת, פטור, להיותו טועה הבא לקיים מצוה (ראה שד"ח הנ"ל טק"ח).

ספר תורה" — דכיון שהמטפחת הו"ע אחד עם הס"ת (כמו גלינוי ס"ת), אין איסור בגלילת הס"ת בתוך המטפחת, אבל "מוטב תיגלל המטפחת", כיון שסוכ"ס אין זה עצם הס"ת, אלא לבוש.

וביאור סיום דברי התוס', "אבל אחזו במטפחת אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד": "למשמאילים²⁵⁴ בה (שלא לשמה) עושר וכבוד", קאי על הלימוד שאינו לשם השגת התורה עצמה ("יגדיל תורה ויאדיר"), אלא לשם קיום המצוות²⁵⁵, לידע את המעשה אשר יעשו²⁵⁶ (שגם על זה מגיע שכר רב — "עושר²⁵⁷ וכבוד²⁵⁸", שלימוד זה הוא בדוגמת מטפחת ולבוש ל"גוף" ואמיתית הלימוד. וזהו שכאשר "אחזו במטפחת", וגם קורא בתורה²⁵⁹, היינו, הן הלימוד לשם קיום המצוות

מחוייב להעשירו (ספרי ופרש"י עה"פ), אלא גם באופן של עשירות.

(258) והיינו, שנוסף על ענין העשירות, ששייך ל"שולחן" — כמארז"ל (ב"ב כה, ב) "הרוצה כו' שיעשיר יצפין, וסימניך שולחן בצפון" — שקשור עם אכילה ושתי', שמורה על ענינים פנימיים, ישנו גם ענין הכבוד, שמורה על ענין המקריבים (כמבואר בלקו"ת פ' אחרי בדרושים על הפסוק לפני הוי' תטהרו (כח, ב)). (259) ויש לבאר גם ג' הדוגמאות שהובאו בתוס', "קרא בו לגוללו או להגיהו" (שהרי אם הכוונה לפרש כל הענינים, ה' לו להוסיף (מלבד הקריאה) גם לימוד בס"ת, כפי שנהגו בימיהם* לא רק לקרות בס"ת, אלא גם ללמוד בה) — שהם ג' סוגים בשייכות לס"ת (מלבד אחיזת הס"ת): (א) ענין התורה שבתורה — "קרא בו" (כולל ברכת התורה), (ב) ענין המצוות שבתורה — "גוללו", (ג) ענין הכולל שניהם — "להגיהו", כדאיתא בגמרא (מנחות ל, א) לענין קיום מצות כתיבת ס"ת — "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" (וילך לא, יט) — "הגי' אפילו אות אחת מעלה עליו כאילו כתבו", שעי"ז נעשית ס"ת שלימה שיכולים לקיים בה כל הענינים הנ"ל.

(* משא"כ בדורות הללו שאין לומדים מתוך הס"ת, ולכן טובר הרא"ש שבימינו מקיימים מצות כתיבת ס"ת גם (ואדרבה — בעיקר) ע"י כתיבת חומשים משנה וגמרא ופירושיהם כדי ללמוד בהם (ראה טשו"ע יו"ד טע"ר ובנו"כ).

(254) דכיון שבתוס' נעתקה גם תיבת "ובשמאלה", עכצ"ל, שאין הכוונה רק ל"מיימינין בה", ש"אורך ימים איכא וכ"ש עושר וכבוד", דא"כ, הו"ל להשמיט תיבת "ובשמאלה".

(255) ומהחילוקים בין ב' אופני לימוד הנ"ל — שהלימוד לשם קיום המצוות הוא במידה והגבלה, שלכן יכולה להיות מציאות של לימוד כל התורה כולה (ראה מנחות צט, סע"ב), משא"כ הלימוד לשם השגת התורה עצמה ע"י עיון ופלפול כו' [שבאופן כזה דוקא נעשה הריבוי בתורה ע"י שהאדם מחדש בתורה — לא רק גילוי מן ההעלם, אלא כלשון חז"ל: תלמיד ותיק עתיד לחדש], ה"ז ללא מדידה והגבלה, "ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים" (איוב יא, ט), כפי שמבאר רבינו הזקן בהלכות תלמוד תורה (פ"א ה"ה); וזהו גם כללות החילוק בין מצות והגית בו כו' למצות ידיעת התורה, כמבואר בהלכות ת"ת (רפ"ג ובקו"א), וגם בלקו"ת פ' בלק (עא, סע"ב ואילך).

(256) ובפרטיות יותר: בב' האופנים "שהיו אומרים על הן הן ועל לאו לאו", או גם "על לאו הן" (מכילתא יתרו כ, א), כפי שנדפס בארוכה בלקוטים על פרשה זו (לקו"ש השבועי לפ' יתרו — נדפס לאח"ז בלקו"ש חז"ו ע' 119 ואילך) הסברת הענינים, וגם בעבודת האדם.

(257) היינו, לא רק באופן של "די מחסורו" (פ' ראה טו, ח), אבל אי אתה

(מטפחת), והן הלימוד לשם השגת התורה עצמה²⁶⁰ (קריאה בתורה²⁶¹), אזי "אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס²⁶² בלקו"ש חכ"ג ע' 141 ואילך.

לז. ויש לומר בדרך אפשר גם בנוגע להמשך הענין — "ת"ר משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין .. הלכות החג בחג": כש שנתבאר לעיל שישנו החילוק שבין תורה למצוות, החל מענין המצוות שבתורה — הנה גם כאן ישנו הענין ד"הלכות החג בחג", שזהו"ע התורה, ובזה גופא — לא רק ההלכות שלומדים שלושים יום קודם החג, אלא ההלכות שלומדים ביום החג עצמו (כפי שמבאר רבינו הזקן פרטי הדברים²⁶³), אשר, על ידם נעשה ענין החג (כללות החג, ואח"כ גם הפרטים שבו) — "מקרא קודש", שקשור עם איסור מלאכה והקרכת קרבנות, שזהו"ע המצוות.

וזוהו גם הקשר להתחלת המסכתא — כרגיל ב"הדרן" לקשר סיום

אינה שייכת ללימוד לשם קיום המצוות, לידע את המעשה כו', כמבואר באגה"ק (סכ"ט) ש"כל מצוות שבתורה .. אינן גלויות וידועות ומפורשות אלא ע"י תורה שבע"פ", כמו מצוות תפילין .. שנאמר בתורה וקשרתם לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך, והוא מאמר סתום ונעלם, שלא פירש הכתוב איך ומה לקשור, ומהו טוטפות והיכן הוא בין עיניך, עד שפירשה תורה שבע"פ כו'". ועוד זאת, כמבואר בלקו"ת ד"ה ולא תשבית (ויקרא ה, ב) ש"ענין הלימוד במקרא אינו ע"ד לימוד משנה ותלמוד שהעיקר הוא להשיג החכמה שבהן .. אבל אם אומר ההלכה ואינו מבין, אינו נחשב ללימוד כלל, כמ"ש במ"א סי' נ', משא"כ בעסק המקרא ותשב"כ, אם מוציא בשפתיו, אע"פ שאינו מבין אפילו פ"י המלות .. הי"ז מקיים מצות ולמדתם, שלפיכך כל ע"ה מברך ברכת התורה .. כשעולה לס"ת כו'".

262) בשילוב שיחת כ' שבת שנה זו.

263) שו"ע אדה"ז או"ח רסתכ"ט.

260) כולל גם לימוד התורה לשמה כפירוש החסידות — לשם התורה, שממשיך אוא"ס בהתורה ומאחד את התורה עם נותן התורה. ומרומז (ועד לרמז בגלוי) בדברי הגמרא (נדרים פ"א, א) "שלא ברכו בתורה תחילה", וכפ"י רבינו יונה (הובא בר"ן שם) "שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עלי' כו'", וכפי שמצינו ב"ח נפלא ביותר — שמאריך בפירושו על הטור או"ח* (סמ"ז) בגודל הפלאת ענין ברכת התורה, "לברך לפניו ית' ולהודות לו על נתינת התורה לעמו ישראל .. אשר בחר בנו .. ונתן לנו תורתו", "כדי שתתעצם נשמתינו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה כו'***".

261) להעיר, שהקריאה בס"ת (תושב"כ)

(* ומזה מובן, שענין זה שייך לכאו"א מישראל, גם למי שעדיין אינו שייך ללימוד חז"מ, אה"ע או יו"ד — שהרי חלק או"ח שבו נתבארו הלכות הצריכות, חייב ללמוד כאו"א מישראל.

** ולא יפלא על הבי"ח שכותב בסגנון כזה (ענין העצם והעצמות שבתורה וכו') — שהרי

ידוע שהבי"ח הי' מגדולי המקובלים בדורו (ראה גם שיחת אהש"פ תשכ"ט סכ"א. וש"נ).

המסכתא עם תחילתה — "מגילה נקראת כו", שגם בקריאת המגילה ישנם ב' ענינים אלו: מגילה היא א' מכ"ד ספרי קודש — שזהו"ע התורה; ויש בזה גם ענין של מצוה, שהרי מקרא מגילה ("מגילה נקראת") היא א' משבע מצוות דרבנן.

וענין זה קשור גם עם סיום המסכתא: "משה תיקן להם לישראל כו" — תקנת משה, שאינה מן התורה, אלא מדרבנן, כמו מקרא מגילה (וכמו שבתורה גופא יש ענינים שנתפרשו בגלוי בתשוב"כ, ויש ענינים שהם בתושבע"פ, ועד — "במחשכים הושיבני²⁶⁴ זה תלמודה של בבל²⁶⁵).

וזהו קישור והמשך הענינים — שמתחילים מ"מגילה נקראת ב"א ב"ב ב"ג ב"ד ובט"ו", בכל מקום מושבות בנ", הן בערי הפרוזות, והן בערים מוקפות חומה — "חומה זו תורה"²⁶⁶,

וממשיכים זאת ב"הלכות החג בחג" — שנעשים ימים טובים בישראל, "מועדים לשמחה", כפי שנמשך בגשמיות כפשוטו — "אין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ב"ין"²⁶⁷, ולא רק בזמן שביהמ"ק ה' קיים, שאז ה' החיוב דאכילת בשר שלמי שמחה, אלא אפילו בזמן הזה, כפי שפוסק רבינו הזקן בשו"ע הלכות יו"ט²⁶⁸: "ועכשיו שאין ביהמ"ק קיים אין יוצאים י"ח שמחה אלא ב"ין", כך, שאפילו בזמן הגלות נמשכת שמחה לישראל בעניניהם.

ומ"מועדים לשמחה" ממשיכים שמחה בכל ימות השנה, ועד ל"שמחת עולם על ראשם"²⁶⁹, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, והרי גם אז, הנה "כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל .. חוץ ממגילת אסתר .. והלכות כו" (כדאיתא במדרז"ל²⁷⁰ ומבואר בתשובות הרשב"א²⁷¹).

ומה גם שבנוגע לקריאת המגילה הנה אפילו כאשר "עבדי אחשוורוש אנן"²⁷², נעשה הענין ד"מסמך גאולה לגאולה"²⁷³,

— כמודגש בשנה זו, שכאשר נשאלת השאלה אם קורין המגילה באדר ראשון או באדר שני, אזי המענה הוא ש"מסמך גאולה לגאולה עדיף" —

(270) רמב"ם סוף ה' מגילה — מירושלמי

מגילה פ"א ה"ה.

(271) ח"א סצ"ג.

(272) מגילה יד, א. וש"נ.

(273) שם ו, סע"ב.

(264) איכה ג, ו.

(265) סנהדרין כד, א.

(266) פסחים פז, א. וש"נ.

(267) שם קט, א.

(268) סתק"ט ס"ז.

(269) ישעי' לה, יר"ד. נא, יא.

כך שמיד לאחרי שמחת פורים באה שמחת הגאולה — "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹⁴⁶, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

לח. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה באתי לגני אחותי כלה (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

לט. הוזכר לעיל²⁷⁴ הענין ד"וינצלו את מצרים", שע"ז היתה יכולה להיות הגאולה באופן ש"אחרי כן יצאו ברכוש גדול"²⁷⁵,

— כי, אע"פ שבנ"י היו מוכנים לוותר על ה"רכוש גדול" ובלבד שיצאו כבר ממצרים, וכה"משל לאדם שהי' חבוש בבית האסורים, והיו אומרים לו בני אדם מוציאים אותך למחר מבית האסורין ונותנין לך ממון הרבה, ואומר להם, בבקשה מכס הוציאוני היום ואיני מבקש כלום", אעפ"כ, אמר הקב"ה שמוכרת להיות היציאה ממצרים "ברכוש גדול", "שלא יאמר אותו צדיק, ועבדום וענו אותם"²⁷⁶, קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, לא קיים בהם"²⁷⁷ —

ולכן, "וינצלו את מצרים", "שעשאוה כמצודה שאין בה דגן .. כמצולה שאין בה דגים"²⁷⁸, ורק לאחרי שלקחו עמהם את כל עניני הקדושה שהיו יכולים ליקח ממצרים, אזי יצאו ממצרים, ונצטוו שלא לחזור למצרים, "לא תוסיפו לראותם גו"²⁷⁹, כיון שיהודי צריך לילך רק למקומות שבהם יש לו שליחות מהקב"ה לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ואם הדברים אמורים בהנוגע לעניני מצרים, עאכו"כ שכן הוא בהנוגע לבנ"י עצמם — שלכן חלוקה גלות מצרים מג' הגליות שלאחרי', שבהם היתה גאולה שאינה שלימה: חלק מבנ"י יצאו מגלות בבל, וחלקם נשארו בבבל, ועד"ז ביון מדי ופרס, משא"כ בגלות מצרים לא נשאר יהודי אחד במצרים²⁸⁰; בשעה שיצאו כולם — אזי יצא גם הראשון! ... והחידוש בזה — כמ"ש במכילתא²⁸¹ ש"מתחלה לא הי' עבד יכול

(274) ברכות שם. וראה תו"מ חמ"ו ע' 331. וש"נ.
(275) בשלח יד, יג.
(276) ראה לקו"ש ח"א בתחלתו. וש"נ.
(277) יתרו יח, יא. הובא בפרש"י שם, ט.
(278)

(274) בסיום המאמר.
(275) לך לך טו, יד.
(276) שם, יג.
(277) ברכות ט, סע"א ואילך.
(278)

לברוח ממצרים שהיתה סוגרת ומסוגרת, ועכשיו הוציא ששים ריבוא בני אדם ממצרים", "ביד רמה".

וכללות הענין בזה — שהיציאה ממצרים היתה יכולה להיות לאחר שהיו מוכנים "שש מאות אלף רגלי"²⁸², ואז יצאו כולם ביחד.

וכפי שהכתוב משבח שיציאת בני"י ממצרים היתה "על צבאותם"¹⁶⁹, "יצאו כל צבאות הוי"¹⁷⁰, שהעמידו אותם במצרים, באופן ש"וירבו ויעצמו במאד מאד"²⁸³ — לאחר ההכנה ד"כאשר יענו אותו" שע"ז "כן ירבה וכן יפרוץ"²⁸⁴, וע"ז לוחמים ומבטלים את הגלות, ופועלים את הגאולה.

מ. ובענין זה היתה זכות מיוחדת ותפקיד מיוחד לנשי ובנות ישראל במצרים:

עוד לפני סיפור פרטי הגאולה וההכנות לגאולה — מסופר בהתחלת ספר שמות אודות ה"מיילדות העבריות"²⁸⁵, שעל ידם התאפשר הענין ד"וירב העם ויעצמו מאד"²⁸⁶.

ועד"ז מסופר בארוכה בגמרא²⁸⁷ (בקשר לפרשה שהתחילו לקרוא במנחת שבת — פרשת בשלח, שנקראת פרשת שירה) על הפסוק²⁸⁸ "זה א-לי ואנוהו" (שבהתחלת השירה), שהתינוקות שנולדו במצרים [שהקב"ה בעצמו התעסק עמהם] — "מלקט להן שני עגולין אחד של שמן ואחד של דבש, שנאמר²⁸⁹ ויניקוהו דבש מסלע ושמן וגו'", "ונעשה להם נס ונבלעין בקרקע .. (ואח"כ) היו מבצבצין ויוציאין כעשב השדה, שנאמר²⁹⁰ רבבה כצמח השדה נתתיך" [הם הכירוהו תחלה], ולכן אמרו "זה א-לי" — שכבר ראו אותו במצרים.

ולכן, כאשר בנות ישראל הביאו "מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות .. לנדבת המשכן", ומשה הסתפק אם לקבלם או לא, "אמר לו הקב"ה קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים"²⁹¹, והם "מראות הצובאות" שמהם נעשו הכיור וכונו, "ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת ורגליהם כבואם אל אוהל מועד"²⁹², ולולי זאת לא יכולה להיות הכניסה למשכן ומקדש!

(288) טו, ב.

(289) האזינו לב, יג.

(290) יחזקאל טז, ז.

(291) פרש"י ויקהל לח, ח.

(292) תשא ל, יט-כ.

(282) בהעלותך יא, כא.

(283) שמות א, ז.

(284) שם, יב.

(285) שם, טו.

(286) שם, כ.

(287) סוטה יא, ב.

ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" ²⁹³:

גם היציאה מגלות זה [והרי עומדים כבר "לשרוף את כתלי הגלות", כפתגם הידוע של בעל ההילולא ²⁹⁴] תהי' באופן שאף יהודי לא ישאר בגלות, אלא כל בני"י יצאו מגלות לגאולה "שאינן אחרי גלות" ²⁹⁵. וכמו"כ איתא בגמרא ²⁹⁶ ש"אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף", "נשמות שבאותו אוצר ששמו גוף" ²⁹⁷ (וכפי' התוס' ²⁹⁸ "דנשמות של ישראל ושל עכו"ם אינן בגוף א'"), שמשם צריכים להמשיך בנים ובנות, כדי להעמיד "צבאות הוי"ו", שעמהם יצאו מהגלות, כך, שבזה תלוי' הגאולה. ולא כדעת הטועים ומתפלפלים בנוגע ל"פיקוח ילודה" וכו' וכו' ²⁹⁹ — שמגלים פנים בתורה שלא כהלכה, שהרי אין זה רק ענין פרטי בנוגע לקיום המצוה הראשונה בתורה, "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה" ³⁰⁰, אלא גם ענין כללי — שהרי גאולתן של כל ישראל תלוי' בכך ש"יכלו כל הנשמות שבגוף", עי"ז שיוולדו למטה בנים ובנות, נשמה בגוף, ואז "בן דוד בא", ויגאלנו מן הגלות המר.

מא. וזוהי גם שליחות מיוחדת שתלוי' בעיקר בנישי ובנות ישראל בכל מקום שהם,

— ועאכו"כ אלו שיוודעות כבר אודות תורתו והוראותיו והדרכותיו של בעל ההילולא, וכן אלו שיוודע להן על זה היום או מחר, "מחר שהוא עכשיו", "מחר" כפשוטו, או "מחר שהוא לאחר זמן" ³⁰¹ —

שעיי"ז שילדו בנים ובנות, וכן ילדו מחדש את הבנים והבנות שישנם כבר, עי"ז ש"המלמד את בן חבירו", ועאכו"כ בנו של עצמו, "כאילו ילדו" ³⁰², שעושה ממנו מציאות חדשה,

ועי' כללות הנהגתן באופן שכל בית בישראל יהי' בית שעליו אומר הקב"ה "ושכנתי בתוכם" ³⁰³, שבו שורה הקב"ה, ובו מעמידים "צבאות הוי"ו" בדרכי צניעות, ובאופן ד"וירב העם ויעצמו מאד —

(299) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 34 ואילך.

וש"נ.

(300) בראשית א, כח.

(301) פרש"י בא יג, יד. וראה שיחת ש"פ בא ס"ג (לעיל ע' ...). וש"נ.

(302) סנהדרין יט, ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת במדבר ג, א.

(303) תרומה כה, ח.

(293) מיכה ז, טו.

(294) ראה אג"ק שלו ח"ו ע' שעב (נעתק

ב"היום יום" בתחלתו).

(295) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא

בתוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב.

(296) יבמות סב, סע"א. ע"ז ה, א.

(297) פרש"י יבמות שם.

(298) ד"ה אין — ע"ז שם.

נותנים להן כח וכל המצטרך בשביל לגדלם מתוך הרחבה, מתוך בריאות הנכונה ומתוך שמחה וטוב לבב, לתורה ולחופה ולמעשים טובים (כדברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע³⁰⁴ שגם בלידת בת הנוסח הוא "לתורה ולחופה ולמעשים טובים"),

והם יהיו אלו ש"יכירוהו תחילה", כאשר "אז ישיר משה גוי"³⁰⁵, "שר לא נאמר, אלא אז ישיר, מכאן לתחיית המתים מן התורה"³⁰⁶ — כאמור לעיל (סל"ג) שעוד לפני קיבוץ נדחי ישראל יהיו כבר "משה ואהרן עמהם", ו"אז ישיר משה גוי", באופן שדוקא אותם ילדים שגידלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך מיצר הגלות, הם יהיו אלו שיכירוהו תחילה ויאמרו "זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו", ועד לסיום השירה: "הוי' ימלוך לעולם ועד"³⁰⁷, והרי "כל מקום שנאמר . . ועד אין לו הפסק עולמית"³⁰⁸ — גאולה שאין אחרי' גלות, שלכן יאמרו "שיר חדש" (לשון זכר)²⁹⁵, בקרוב ממש ובעגלא דידן, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בקרוב ממש.

* * *

מב. נהוג ביום ההילולא גם לערוך "מגבית" עבור "קרן תורה", כדי להחזיק את אלו שלומדים תורה לשמה ללא תכלית צדדית איזה שתהי', אלא רק כדי להעמיק בתורה, ועד להבנת סודותי' [כדברי הגמרא במסכת סנהדרין³⁰⁹ "מאי קרא שנאמר³¹⁰ נפש עמל עמלה לו . . הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר", וכפירוש רש"י, "שמחזרת עליו, ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה כו", וכמבואר בארוכה גם בחדא"ג מהרש"א במקומה], וכדי להסיר מהם את הדאגות, זקוקים הם לתמיכה של "זבולון", וזוהי תכליתה של ה"מגבית תורה"³¹¹.

ועל כאו"א להשתתף בזה: אלו שהנהגתם היא בקו של "זבולון" — בפשטות, ואפילו אלו שהנהגתם היא בקו של "ישכר" — הרי גם הם מחוייבים בענין גמילות חסדים (כמו "זבולון"), שהרי "כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו"³¹², אלא צ"ל תורה וגמ"ח³¹³, ואדרבה —

---

304) אג"ק שלו ח"א ע' רי (נעתק ב"היום	310) משלי טז, כו.
יום" כה מנ"א).	311) ראה גם שיחת יו"ד שבט דאשתקד
305) בשלח טו, א.	312) סנ"ג (תו"מ חנ"ה ע' 225). וש"נ.
306) סנהדרין צב, ב. הובא בפרש"י עה"פ.	313) יבמות קט, ב.
307) שם, יח.	313) ראה לקר"ת ויקרא ה, א. סה"מ
308) עירובין נד, א.	תש"ח ע' 266 הערה ז.
309) צט, רע"ב.	

ע"ז יתוסף אצלם בהבנת לימוד התורה, כמבואר בתורה אור בתחילתו³¹⁴ בפירושו הכתוב³¹⁵ "וצדקה תרומם גוי", שע"י הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, וכפי שמבאר הצ"צ³¹⁶, שהכוונה היא אלף פעמים ממש, והיינו, שהלימוד לאח"ז יהי' באופן שבמשך שעה אחת יוכל להבין בריבוי כ"כ, שלולי ענין הצדקה הי' צריך להקדיש לזה אלף שעות של לימוד בפועל. וכרגיל, יחלקו פתקאות, וכל הרוצה, ירשום שמו ושם אמו כדי להזכירו על הציון של בעל ההילולא.

ויה"ר שנתנית הצדקה תנוצל בטוב, ובהצלחה מופלגה למעלה מן המשוער, כהלשון "יגעת ומצאת"⁵⁵, היינו, לא רק לפי אופן היגיעה, אלא באופן של מציאה ("ומצאת") שהיא שלא לפי ערך היגיעה, ובאופן ש"המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר"³¹⁷ — לימוד התורה מתוך הרחבה.

וע"י לימוד התורה וקיום המצוות, כולל גם הלימוד עם הזולת, "המלמד את בן חבירו תורה"³⁰², ועאכו"כ "המלמד את בן עם הארץ תורה (שאז) אפילו הקב"ה גוזר גזירה מבטלה בשבילו, שנאמר³¹⁸ ואם תוציא יקר מזולל כפי תהי"³¹⁹ — ביטול גזירת הגלות, כרצונם של בני" לצאת מהגלות בשמחה ובטוב לבב.

וכן תהי' לנו — בעגלא דידן, ע"י משיח צדקנו, ובאופן שלוקחים עמנו את הספר-תורה, ואת כללות לימוד התורה וקיום המצוות, "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך זמן הגלות"¹⁰⁰, בשמחה ובטוב לבב.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה (לר' ש.ז.) לנגן ניגון "מזמרת הארץ". ולאח"ז ניגון הכנה, ניגון רבינו הזקן בן ד' הבכות (בבא הד' — פ"א), והניגון "ניע זשוריצי כלאָפּצי".

ואח"כ צוה להכריז אודות ברכת המזון וכוס של ברכה, וברך על הכוס, ואח"כ חילק בידו הק' לכל המסובים שי' מ"כוס של ברכה".
טרם צאתו התחיל לנגן כ"ק אדמו"ר שליט"א "כי בשמחה תצאו".

317) אבות פ"ד מ"ט.

318) ירמי' טו, יט.

319) ב"מ פה, א.

314) בראשית א, ב.

315) משלי יד, לד.

316) אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכו, ב

ואילך.

הוספה

בי"ה. י"ט מ"ח תשט"ו
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מוה"ר ישראל צבי שי הלוי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מז' מ"ח. הנה נהנית ממ"ש אודות השיעור הנלמד ברבים. אבל פלא גדול שכ"כ מועט מספר משתתפים הקבועים, במקום שבלי ספק בהשתדלות מתאימה הי' מספרם כ"פ ככה. ואף שידועה הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע, אשר אין הכמות עיקר וצריך להתחיל באיזה אופן שיהי', הרי בנדון שלהם כבר יצא מגדר של התחלה, ובמילא צריך הי' להיות קהל שומעים, ולא מיעוט רבים שנים ושלשה כמו שכותב. ובודאי ישתדלו בזה, וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

מה שמסיים במכתבו שאגודת נשי ובנות חב"ד כתבו אלי, הרי לע"ע לא נתקבל מכתבם, ואולי יגיע ימים אלו. אבל העיקר גם בזה הוא שתהיינה פעולות טובות ממשיות ובהיקף הכי גדול, והרי טובה אפילו פעולה אחת מאלף אנחות, ועאכו"כ פעולות הרבה.

בברכה לפרנסה במנוחה ובהרחבה ולבשו"ט בכל הני"ל

מ. שניאורסאהן

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (הבר, תשס"א).

מוה"ר ישראל צבי שי הלוי: הבר, ת"א. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ג אגרת ד'שסו, ובהנסמך בהערות שם.

הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר.. להתחיל באיזה אופן שיהי': ראה אג"ק שלו ח"ז אגרות א'תתקסב; ב'קלו (ע' קנח; ע' שפא). ובכ"מ. וראה גם אג"ק ח"ד אגרת א'ריב. ח"ו אגרת א'תקצז. ובכ"מ. מיעוט רבים שנים ושלשה: ראה אג"ק ח"ד אגרת א'קסו. וש"נ.

חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם: ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב אגרת תסו (ע' רכו). ח"ד אגרת תתקסו (ע' רד — נעתק ב"היום יום" יב תשרי). ובכ"מ.

טובה אפילו פעולה אחת מאלף אנחות: ראה לקו"ד ח"ב שנה, א. אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב אגרות שפב"ג; תסו (ע' ע; ע' עב; ע' רכו). ח"ז אגרת ו'קנב (ע' תלז — נעתק ב"היום יום" ח אדר שני). ובכ"מ.

לזכות

הילד **שלום דובער** שיחי
ליום הולדתו, כ"ו מרחשון
וליום הכנסו בבריתו של אאע"ה כ"ג טבת, ה'תשע"ה

ולזכות אָחיו ואחיותיו
מנחם מענדל, אסתר שיינדל, חנה, דבורה,
רבקה, שטערנא שרה ושיינא
שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם
הרה"ת ר' **יצחק שמואל לייב** וזוגתו מרת **נורית תחי** שיחיו **לוינזון**

ולזכות זקניהם
הרה"ת ר' **יוסף מאיר** וזוגתו מרת **חי' לאה** שיחיו **לוינזון**
ר' **מרדכי מעשיל** וזוגתו מרת **שושנה** שיחיו **סגל**

ולזכות **נורית תחי** בת **שושנה**
בקשר עם יום הולדתה
לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות